

KARSAI KRISZTINA

Gondolatok a büntetőjogi fogyasztóvédelemről

I. Bevezető

Besenyei Lajos professzor 2007-ben ünnepli 70. születésnapját, akinek tiszteletére e mű is készült. Mint egykori „Besenyei-évfolyamos”, nagy örömmel és elfogódottsággal veszek részt a kötet elkészítésében, mivel a jubiláns szigorú oktatói tevékenysége engem inkább a szorgalmas tanulás, s kevésbé a – ma oly sokszor jellemző – sértődött hallgatói ellenállás irányába terelt; így például másodévesként sikeres „nyilvános vizsgát” is tettem, tehettem előtte. Persze, kétszáz évfolyamtársam jelenlétében. Bár szakmai érdeklődésem a büntetőjog tudományához és oktatásához vonzott, s mind a mai napig ott is tart, olyan témát kerestem erre az alkalomra, aminek határterületén a polgári jog is megjelenik – így esett a választásom a fogyasztóvédelemre. Ebben a rövid munkában így áttekintést szeretnék adni arról, hogy a fogyasztóvédelem, mint egyre fontosabb társadalmi (jogi) értékrendszer hogyan jelenik meg a büntetőjogban, s hogy az így formálódó „fogyasztóvédelmi büntetőjogot” mi is jellemzi, ha létezik ez egyáltalán, milyen problémákkal küzd s hogy fejlődik-e; ha igen, mi lenne e fejlődés kivehető iránya? Az áttekintésben nem törekedtem vertikális teljességre, azaz tudományos mélységű alapvető feltárássra, de – szándékaim szerint – a lehető legszélesebb körű horizontális feldolgozásra igen. A témakör bemutató jellegű ismertetése továbbgondolásra érdemes, s e minősége önálló, nagyobb terjedelmű vizsgálat lefolytatását inspirálhatja.

II. Fogyasztóvédelem és annak joga¹

II.1. A fogyasztóvédelmi szempontokról általában

A fogyasztóvédelem legáltalánosabb megközelítésben a kereskedők (termelők) visszaélése elleni küzdelmet jelenti, s mint ilyen, az árutermelés és kereskedelem kialakulásával együtt jelent meg; a tisztességtelen kereskedelem is egyidős az emberiséggel.

A mai értelemben vett fogyasztóvédelem a fogyasztói preferenciák gazdaság szabályozása útján történő érvényre juttatása,² amely az ún. fogyasztói társadalomban jelenik meg. Ennek jellemzői, hogy a lakosság tartós fogyasztási cikket tömegesen birtokol, a fogyasztók uralma érvényesül, az állam újraelosztó és szabályozó funkciója erőteljes, a szellemi tőke és a minőségi munkaerő felértékelődik, illetve a nemzeti államok keretei egyre kisebb szerepet játszanak a gazdaságban, mivel a világ annyira integrálódott, hogy az egyes államok nem folytathatnak elkülönült gazdaságpolitikát.³ Az így kialakuló *konzumerizmus*⁴ a fogyasztás gazdasági jelentőségét hangsúlyozza, s közéletet képvisel a pozitív és a normativista közgazdasági irányzatok között. Minimum-sztenderdekkel állít fel a piacra került termékek minőségével, biztonságával, az igények érvényesíthetőségével kapcsolatban, a fogyasztó földrajzi, társadalmi helyzetétől függetlenül hasonló kínálati piac és egyenlő jogok biztosítása által. A fogyasztóvédelem célkitűzése, hogy kiegyenlítse a termelő javára eltolódott piaci egyensúlyt azzal, hogy a piaci tranzakciók kockázatát a fogyasztóról a termelőre helyezi át.⁵

Az emberi jogok fejlődésével és az ún. második generációs alapjogok, a gazdasági és szociális jogok térnyerésével fontossá vált az egyén életminősége, s választási szabadsága (lehetősége) felértékelődött az élet szinte minden területén. *Fazekas* kifejti, hogy „a fogyasztóvédelem iránti igény megjelenése a nyugati társadalmakban összekapcsolódik annak felismerésével, hogy nem érvényesülhet a gazda-

¹ A fogyasztóvédelem általános tanairól, a fogyasztó fogalmáról, a polgári joghoz, illetve a közgazdasági joghoz kötődő jogintézményekről ehelyütt nem esik szó. Ehhez lásd a magyar szakirodalmából különösen KEMENES BÉLA: A fogyasztók érdekvédelmének egyes polgári jogi kérdései hibás teljesítés esetén. *Jogtudományi Közlöny*, 1974/11 614–620. p.; uő: Fogyasztói érdekvédelem – Minőségvédelem. *Állam- és Jogtudomány*, 1972, 625. p.; LÁBADY TAMÁS: A fogyasztóvédelmi rendszerről és a fogyasztók érdekeinek polgári jogi védelméről. *Magyar Jog*, 1976/4. 875–886. p.; MISKOLCZI BODNÁR PÉTER: A szerződésen kívül okozott károkért való felelősség, mint a hibás teljesítés esetén alkalmazható jogvédelmi eszköz. *Jogtudományi Közlöny*, 1989/3. 130–136. p.; VÉKÁS LAJOS: Fogyasztóvédelem a fejlett tőkés országokban. *Gazdaság és Jogtudomány*, 1981/1–2. 57–84. p.; VÖRÖS IMRE: A tisztességtelen gazdasági tevékenység tilalmáról szóló törvény gyakorlatának margójára. *Jogtudományi Közlöny*, 1987/6. 286–294. p.; ZOLTÁN ÖDÖN: A fogyasztói érdekek polgári jogi védelme. *Jogtudományi Közlöny*, 1980/2. 61–72. p.

² FAZEKAS JUDIT: *Fogyasztói jogok – fogyasztóvédelem*. KJK, Budapest, 1995, 25. p.

³ Uo. 23–31. p.

⁴ A történeti kialakuláshoz lásd különösen FAZEKAS: i. m. 34. p.; CSIKY ANDRÁS: A fogyasztóvédelem története és magyarországi helyzete (2002). Forrás: www.mszeib.hu

⁵ FAZEKAS: i. m. 29–30. p.

ságban a tökéletes verseny, így nem jöhet létre a piaci tranzakciók során a vevő és az eladó között feltételezett tökéletes ekvilibrium. A vevő a fejlett tömegtermelés viszonyai között egyre inkább kiszolgáltatottá válik, mert piaci döntéseiben nem elsősorban objektív szükségletei motiválják”.⁶ A kockázat áttelepítésének indoka tehát a megváltozott termelési és kereskedelmi viszonyok között a fogyasztó döntési autonómiájának meggyengülése, mivel a tömegtermelés eltávolodott a fogyasztótól, aki így kevés információval rendelkezik az áruról; illetve az új értékesítési módszerek is korlátozzák az információhoz jutást (leginkább az önkiszolgáló értékesítés). A fogyasztóvédelem a jogi szabályozáson keresztül korrigál, a kiszolgáltatott gazdasági helyzetben levő fogyasztó számára horizontális jogvédelmet biztosít, interdiszciplináris eszközrendszer kiépítésével. A fogyasztóvédelem olyan komplex szemlélet, amely a jog eszközeivel az egyensúlyi helyzet visszaállítását célozza, s helyreállítja a fogyasztó optimális döntési környezetét, amelyben szabadon választ a termékek közül, s szükségleteinek megfelelően „fogyaszt”. Mindennek alapvető *filozófiai* háttere a gyengébb fél védelmi szükségletének⁷ az elismerése, ami a teljes fogyasztóvédelmi szabályozáson átível, de azt a kérdést is magával hozza, hogy hol húzódik a határ az „egyensúlyba hozás” és azon lehetséges következmény között, hogy a fogyasztóvédelmi szempontok átbillentik a védelmet a piac többi szereplőjének elviselhetetlen mértékű hátrányára. Ezzel összefüggésben a fogyasztóvédelem célját illetően két nagyobb irányzat alakult ki a nyugati társadalmakban, egyfelől felismerhető az ún. protekcionista elmélet, amely felfogásában a fogyasztó áldozat, ezért a jog feladata a visszaélések megelőzése és szankcionálása, amihez kógens jogi szabályozásra van szükség. Ezzel szemben áll a támogató koncepció, amely szerint a fogyasztói jog célja a jogi segítségnyújtás, a fogyasztó hatékony segítése a fogyasztói magatartás és a jogérvényesítés során.⁸ Látható azonban, hogy a mindenkori fogyasztói vagy fogyasztóvédelmi jog nem öltheti magára az egyik vagy a másik tiszta formát, szükségképpen ötvözi a kétféle megközelítést. Az első esetén a jogi környezet a termelő és a kereskedő mozgásterét szűkíti nagymértékben, a második ideáltípus pedig, bár nagyfokú szabadságot nyújt, tipikusan utólagos jogvédelmet jelent, ami sok esetben kifejezetten hátrányos a fogyasztó számára.

Jogásként nem lehet feladatom e kérdést illetően közgazdaságtani szempontokból állást foglalni, legfeljebb azt vizsgálhatom, hogy a fogyasztóvédelmi jogi szabályozórendszer hordoz-e olyan többletkorlátozásokat, amik a szabályozás (jogilag is értelmezhető) céljait meghaladják, s ezért egyfajta fogyasztóvédelmi „túlsordulást” jelentenek.

⁶ Uo. 31. p.

⁷ NÉMETH ANITA: A jogharmonizáció hatása a polgári jogra, különös tekintettel a fogyasztóvédelem kérdéseire (2000). Forrás www.ajk.elte.hu 2.1.

⁸ Vö. FAZEKAS: i. m. 66–67. p.

II.2. Horizontális jogvédelem

A fogyasztóvédelemnek, mint komplex szempontrendszernek, amely a gazdasági élet szinte minden területén kifejti hatását, így a jogrendszerben is, a gazdaságot szabályozó jogágakban mindenhol szükségképpen meg kell jelennie.

A *polgári jogi* fogyasztóvédelmi előírások egyik csoportja a kötelmi kapcsolatok során kifejezhető visszaélésszerű magatartásra irányul (így különösen a tisztességtelen szerződési feltételek, fogyasztók megtévesztése), a másik pedig e kötelmi viszonyok során szolgáltatott dolog és nyújtott szolgáltatások minőségére, hiszen a fogyasztó feltételezetten csak a számára megfelelő minőséget kívánja igénybe venni. Ide kell érteni a termékfelelősséget, a kellékszavatosságot, a jótállást, a minőség meghatározásával és tanúsításával kapcsolatos szabályokat, lényegében azokat az előírásokat, amelyek a kereskedelmi kapcsolatban a vállalt szolgáltatás teljesítését biztosítják, aminek tehát a lényege az, hogy „azt hozom, amit ígértem, s amit ígértem, az olyan, mint amilyennek gondolod”.

Az ajánlott és elfogadott szolgáltatás objektív minőségét, azaz például bizonyos áruk szolgáltatása esetén az egészségvédelem megfelelő szintjét (például elektromos cikkek, élelmiszerek, tisztítószeres stb. esetén) nem a polgári jog biztosítja, hanem a *közigazgatási jog*. Szerepe tehát igen jelentős: a hatósági feladatokat, a fogyasztóvédelem intézményrendszerét (hatóságok, helyi önkormányzat, társadalmi szervezetek, kamarák, békéltető testületek), az intézmények szerveinek eljárását szabályozza, meghatározza a közigazgatási jogsértéseket, így a *szabálysértéseket* és az azokra alkalmazható szankciókat. A közigazgatási jog szabályozása a fogyasztóval szemben álló piaci szereplő termelő, forgalmazó és értékesítő tevékenységére fókuszál, a fogyasztó maga ezekben a jogviszonyokban (eljárásokban) legfeljebb marginális tényezőként jelenik meg.⁹ A minőségvédelem központi szerepet játszik ebben a jogi alrendszerben, de látható, hogy a fogyasztóvédelem szabályozási rendszerének csak egy részét képezi.¹⁰ A közigazgatási szabályozórendszer más oldalról is igyekszik védelmezni a tágan vett fogyasztói érdekeket, méghozzá a tisztességtelen piaci magatartások *versenyjogi* kontrollján keresztül.

Ettől a rendszertől a magánjogi jogsértéseket és az ezeket szankcionáló magánjogi kelléktárat élesen el kell különíteni, mint ahogy a *büntetőjogi* fellépést is, mivel ennél a polgári jogviszonyok alanyai közötti főszabály-szerinti egyenrangúság megszűnik, s a fogyasztó, mint tipikus sértett mellé belép az állam is, amely a jogsértő irányában önálló büntetőigényt (is) érvényesít, úgy, hogy a fogyasztó számára a polgári jogi eszközrendszer igénybevételenek lehetősége megmarad. A közigazgatási (szabálysértési) és a büntetőjogi jogsértések között határvonal húzódik, még akkor is, ha a jogviszonyok alapvető szerkezete hasonló a két jogterületen.

⁹ Kivéve a békéltető testületek előtti eljárást.

¹⁰ A szocialista hiánygazdaságban a fogyasztóvédelem alatt a minőségvédelmet, az ellátási biztonság garantálását, és a szerződéses kapcsolat kirívó egyenlőtlenségeit értették. FAZEKAS: i. m. 55. p.

Fontos pontosan kijelölni a büntetőjogi fellépés korlátait, mivel a büntetőjogi szankcionálás jár a legsúlyosabb következményekkel, amit csak a legsúlyosabb jogsértések esetén lehet alkotmányos módon alkalmazni.

III. Fogyasztóvédelmi büntetőjog (?)

A kifejezés igen tetszetős, eddig nem jelent még meg a hazai szakirodalomban, de érdemes és érdekes is lehet kísérletképpen alkalmazni. Igaz, érdemi kifogás is felhozható ellene, legalábbis akkor, ha nem csupán egy jól használható, kifejező csoportkategóriaként fogjuk fel, azaz ha önálló létezését is feltételezzük. Ez esetben ugyanis nem helyes e kifejezés használata, hiszen az anyagi büntetőjog a mai viszonyaink között egységes szemléletű, jogforrása lényegében a Btk., amely nem a büntetőjog különböző „ágai”, hanem csupán egyes tényállások között különböztet. Ettől függetlenül az ilyen megnevezésnek, hasonlóan a közlekedési büntetőjog, környezetvédelmi büntetőjog, kábítószer-büntetőjog kifejezésekhez, létjogosultsága van a jogtárgy(ak) hasonlósága vagy épp azonossága alapján, ugyanis ez a tényező a több, az adott „szakbüntetőjogba” sorolt bűncselekmények egymás közötti viszonyát és a Btk. erre vonatkozó dogmatikai koherenciáját is magával hordozza. Jó esetben.

III.1. Büntetőjogi védelem – fogyasztóvédelmi jogtárgyak

A büntetőjogi védelem kérdése szorosan összefügg a gazdaság szerkezetével, az uralkodó gazdaságpolitikai és – értelemszerűen – az ebből fakadó fogyasztóvédelmi szemlélettel is. Amennyiben azonban a büntetőjogot e tekintetben nem lehet függetleníteni a mindenkori gazdasági állapottól, folyamatoktól és szokásoktól, a jogtárgyak körére, illetőleg az azokat érintő védelem terjedelmére vonatkozóan az újabb gazdasági, üzleti jelenségek (például minőségbiztosítás fejlődése, ISO és egyéb rendszerek stb.) elvileg jelentős hatással lehetnek, de ezeket a büntetőjogalkotó nem mindig képes követni, aminek következtében elavult büntetőjogi tilalmak övezhetik a gazdasági életet, s szűkebben a fogyasztóvédelmet is. Vagy akár kriminalizációs joghézagok is keletkezhetnek, amennyiben újabb típusú visszaélések terjednek el a gazdasági életben.

A büntetőjogi fellépés szükségessége a megfelelő jogtárgyakon keresztül igazolható, azonban korántsem olyan egyszerű ezek meghatározása, mivel „csupán” a második generációs emberi jogokhoz, illetve általánosabb gazdasági érdekekhez kötődnek. Ezek pedig nem, vagy csak nehezen illeszthetők a büntetőjogi rendszerek hagyományos jogtárgyi struktúrájába, az összehasonlítható jogtárgyakkal való összevetést nem lehet elkerülni. Hasonlóképpen vizsgálni kell az individuális és univerzális jogtárgyak jelenlétét és egymáshoz képesti megoszlását e témakörben, mivel e besorolások segítséget nyújthatnak mind a büntetendőségi (itt: büntetendő magatartások súlyának egymáshoz való viszonya), mind a szankciós (itt: a kiszab-

ható szankciók súlyának egymáshoz és a jogsértésekhez való viszonya) arányosság kérdésében.

Nem utolsósorban pedig az Európai Unió jogát, és az *önálló* uniós fogyasztóvédelmi politikából fakadó következményeket kell a jogtárgyvédelemmel kapcsolatosan mindenképpen figyelembe venni. A közösségi jog alkalmazásának kötelezettsége jogi evidencia, így a fogyasztóvédelmi irányelvek beillesztése a magyar jogrendbe kötelező éppúgy, mint a belső jog közösségi jognak megfelelő értelmezése.¹¹ Már a beillesztési jogalkotás során megjelenhet valamely „új” jogtárgy védelmének a szükségessége, illetve a védelem megszűnése is, de hasonló eredményre járhat a közösségi fogyasztóvédelmi jog értelmezése is (az Európai Bíróság által). A legfontosabb, jelentős hatással bíró kérdéskör itt a közösségi (uniós) fogyasztó definíciója, amelyet az Európai Bíróság dolgozott ki ítéleteiben, s amelyet szükségképpen minden tagállamban követni kell. Amennyiben ugyanis a fogyasztó immár „átlagosan informált, körültekintő és értelmes átlagfogyasztónak tekintendő”,¹² nyilvánvaló, hogy a megtévesztésére irányuló vagy azt magukba foglaló magatartások ebbéli alkalmassága (és így az ellenük való fellépés is) ehhez a fogyasztói attitűdhez igazodik. Ezen kívül pedig az Európai Unió joga további jelentős hatással van a belső büntetőjog védelmi körére, amennyiben maga írja elő, hogy bizonyos magatartásokat büntetendővé kell nyilvánítani.¹³

III.2. Büntetendő magatartások köre

A jogtárgyak határozzák meg a büntetendő magatartások körét, s így alakul ki a büntetőjogi védelem terjedelme, annak alsó és felső korlátja. A védelem alsó korlátja – az itt alkalmazott megközelítés szerint – ott húzódhat, hogy mi az, amit mindenképpen büntetendőnek kell nyilvánítani, a felső pedig ott, amely magatartások viszonylatában a büntetőjogi védelem (tilalom) mindenképpen eltúlzott, s szükségtelen.

Ez utóbbi kérdését, azaz a *védelem felső határát* érinti a magyar társadalmi valóság egyik aktualitása: egy élelmiszer-nagykereskedelmi cég nagy mennyiségű lejárt szavatossági idejű terméket későbbi lejáratú dátumot tartalmazó címkék felhasználásával átcsomagolt, e termékek egy része bolti forgalomba is került. Az óriási volumenű visszaélés nagy társadalmi felháborodást váltott ki, aminek kiváló

¹¹ Lásd részletesen VÁRNAY ERNŐ – PAPP MÓNKA: *Az Európai Unió joga*. KJK-Kerszöv, Budapest, 2005. A büntetőjogban ugyanezt lásd KARSAI KRISZTINA: *Az európai büntetőjogi integráció alapkérdései*. KJK-Kerszöv, Budapest, 2004.

¹² „an average consumer who is reasonably well informed and reasonably observant and circumspect”, „ein durchschnittlich informierter, aufmerksamer und verständiger Durchschnittsverbraucher” Vö. például C-465/98 Verein gegen Unwesen in Handel und Gewerbe Köln eV / Adolf Darbo AG. Lásd részletesen HECKER, BERND: *Europäisches Strafrecht*. Springer, 2005, 333–338. p.

¹³ Ezzel kapcsolatos új jogfejlődésről lásd KARSAI KRISZTINA: *Az európai büntetőjog rögös útján*. *Magyar Jog*, 2006/1.

fokmérőjeként két ellenzéki párt szinte azonnal Btk.-módosítást¹⁴ kezdeményezett. Ennek értelmében a Btk. 292. §-a szerinti rossz minőségű termék forgalomba hozatala minősített esetekkel (minősülési értékhatárok, üzletszerűség, bünszövetség, kiemelt elkövetési tárgy az élelmiszeripari anyag vagy termék) gazdagodna, s a leg súlyosabban minősülő magatartások akár tíz évig terjedő szabadságvesztéssel is büntetendők lennének. Hasonló szigorítást szorgalmazna az indítvány a Btk. 295. §-a vonatkozásában is. Az indítvány, bár kriminálpolitikai és dogmatikai érvelése – enyhén szólva is – meglehetősen kiforratlannak tekinthető, annyiban figyelemre méltó, hogy kifejezetten felhívja a figyelmet a kézenfekvő, és egyébként is vizsgálendő jogtárgyvédelmi kérdésre, azaz az értékhatárok szerinti minősülés problematikájára.

A büntetőjogi védelem körében *alsó határnak* tekinthető az Alkotmánybíróság 334/B/2004. sz. AB határozata,¹⁵ amelyben elutasította a Btk. 292. §-a, 293. §-a és a 296/A. §-a alkotmányellenességére irányuló indítványt. Az indítványozó a büntetőjogi szabályozást Alkotmányba, méghozzá a vállalkozás jogát és a gazdasági verseny szabadságát és támogatását deklaráló 9. § (2) bekezdésébe ütközőnek tartotta, kifejtve, hogy a tisztességtelen piaci résztvevőket a természetes piaci mechanizmusok kiszűrik, így nincs szükség a büntetőjogi védelemre. A károkozás esetén – így az indítványozó – a polgári jog és a közigazgatási jog kellő védelmet és elégtételt képes nyújtani, emiatt a büntetőjog ultima ratio jellege nem engedi a büntetőjogi fellépést. Az Alkotmánybíróság azonban nem osztotta az indítványozó álláspontját. Kiemelte, hogy a csalárd magatartások nem tartoznak a verseny szabadságának fogalmi körébe, a verseny szabadsága és annak korlátozása a fogyasztókat tudatosan megtévesztő eljárásokkal kapcsolatban nem értelmezhető. A jogsérelem *utólagos* orvoslásának lehetősége nem nyújt elegendő védelmet, ezért nem lehet lemondani a büntetőjogi eszközökről.

Véleményem szerint egyet lehet érteni az Alkotmánybíróság álláspontjával, tekintettel azonban arra, hogy tartalmi indokát nem adja a büntetőjogi védelemnek, az alsó határt kijelölő funkciója inkább jelképesnek mondható. Más kérdés, hogy nem feltétlenül hivatott az Alkotmánybíróság a pontos határvonal meghúzására – addig, amíg az alkotmányos jogok nem sérülnek, megelégedhet ilyen, inkább pragmatikusnak tűnő indokolással.

A fogyasztóvédelmi tényállások közé lényegében a gazdasági bűncselekmények közül a rossz minőségű termék forgalomba hozatalát (Btk. 292. §, 293. §), a minőség hamis tanúsítását (Btk. 295. §), az áru hamis megjelölését (Btk. 296. §), a fogyasztó megtévesztését (Btk. 296/A. §), illetve a vagyon elleni bűncselekmények köréből a vásárlók megkárosítását (Btk. 328. §) szokták sorolni. Bizonyos jogtárgyak összefüggése okán nem zárható ki ebből a körből a visszaélés ártalmas közfogyasztási cikkel (Btk. 297. §), illetve a szellemi alkotások védelmét szolgáló büntetőjogi tényállások sem (Btk. 329–329/D. §). Értelemszerűen egyéb, ezekhez képest

¹⁴ 2006. december 18-i önálló képviselői indítvány (Fidesz MPP: Selmeczi Gabriella, Koszorús László, Répássy Róbert; KDNP: Latorcai János, Soltész Miklós).

¹⁵ AB Közlöny: XV. évf. 3. szám.

általánosabb tényállású bűncselekmények is relevanciával bírhatnak, különösen fontos szerepe a csalásnak (Btk. 318. §), illetve az okirat-hamisításnak (Btk. 276. §, esetleg 274. §) van.

IV. Értelmezési kaleidoszkóp

Általánosságban elmondható, hogy a fogyasztóvédelmi büntetőjog témaköre a *maga komplexitásában* nem igazán keltette még fel a szakirodalom érdeklődését,¹⁶ a témakört illetően jórészt részkérdésekkel foglalkozó tanulmányok¹⁷ láttak csak napvilágot. Ezért leginkább a gazdasági bűncselekmények összességével, illetve a Btk. XVII. fejezetével foglalkozó tankönyvi,¹⁸ kommentátori irodalomra,¹⁹ monográfiákra²⁰ és tanulmányokra lehet támaszkodni a témakör feldolgozásánál. Mint ahogy a bevezetőben is említettem, nekem sem céлом – helyütt – teljeskörű tudományos feldolgozását adni a kiemelt bűncselekményeknek, de az értelmezési problémákat okozó legjellemzőbb gócpontokat mindenképpen fontosnak tartom összesíteni, mivel ezek továbbgondolást igényelnek, s amiket a jelenlegi büntetőjogi kodifikációs fázisban is hasznosítani lehet. Már előzetesen is megállapítható, hogy a szakirodalom – bizonyos kérdésekben – meglehetősen nagy érdemi eltérésekkel foglal állást, olykor még az is elő-előfordul, hogy azonos érvekből ellentétes következményt vonnak le a szerzők. Az alábbiakban tehát a kiemelt bűncselekményekkel és a fogyasztóvédelmi büntetőjoggal kapcsolatosan csak azokat a részkérdéseket veszem vizsgálat alá, amelyekben egyetértés hiánya mutatkozik, s igyekszem a legfontosabb művek különböző álláspontjait ütköztetni.

¹⁶ PÉTER JUDIT: A fogyasztóvédelmi szabályozás és a büntetőjog kapcsolata. *Belügyi Szemle*, 2000/6.

¹⁷ Például BÓCZ ENDRE – HADAS JÁNOS: A rossz minőségű ipari termék forgalomba hozatalának büntette a gyakorlatban. *Magyar Jog*, 1973/4; ALBERT ÁGOTA: A hamis termékjelzésről. *Rendészeti Szemle*, 1994/6; BÉRCZES LÁSZLÓ – KOJICS ANGELINA: Hamisított áruk kereskedelme. *Belügyi Szemle*, 1995/13; TÓTH MIHÁLY: Az áru hamis megjelölése bűncselekményének befejezetlen vesszőfutása. *Védjegyvilág*, 1999/3.

¹⁸ Lásd különösen ERDŐSI EMIL – FÖLDVÁRI JÓZSEF – TÓTH MIHÁLY: *Magyar büntetőjog. Különös Rész*. Osiris. Budapest, 2005.; KERESZTY BÉLA – MARÁZ VILMOSNÉ – NAGY FERENC – VIDA MIHÁLY: *A magyar büntetőjog különös része*. Korona Kiadó. Budapest, 2005.; BELOVICS ERVIN – MOLNÁR GÁBOR – SINKU PÁL: *Büntetőjog. Különös Rész*. Hvg-Orac. Budapest, 2005.

¹⁹ *Magyar Büntetőjog. Kommentár a gyakorlat számára*. (Szerk. Berkes György) I. kötet. 2. kiadás. HVG-ORAC. Budapest, 2006. (Btk. XVII. Fejezet Molnár Gábor); HOLLÁN MIKLÓS – KIS NORBERT: Az 1978. évi IV. törvény kommentárja. *Hivatalos Jogszabálytár Cd. 2.2. Magyar Hivatalos Közlönykiadó Kft.*; *A büntető törvénykönyv magyarázata*. KJK-Kerszöv, Budapest 2004. (Btk. 287–298/F. § Varga Zoltán)

²⁰ WIENER A. IMRE: *Gazdasági bűncselekmények*. KJK, Budapest, 1986.; TÓTH MIHÁLY: *Gazdasági bűnözés és bűncselekmények*. KJK-Kerszöv, Budapest, 2000.

IV.1. Rossz minőségű termék forgalomba hozatala (Btk. 292–294. §)

A. A termék minőségének megállapítására vonatkozó szabályok

Tóth szerint a minőséget megállapító szabályok általában jogszabályok lehetnek, kivételesen azonban más írott feltételek, követelmények is kitölthetik a büntetőjogi norma kereteit,²¹ hasonlóan vélekedik Wiener is, aki szerint nemcsak jogszabályok, hanem minden olyan szabály ide tartozik, amely a termék minőségének megállapításával kapcsolatban előírást tartalmaz.²² Ezzel szemben az ún. *kapcsos kommentár*²³ és a „budapesti” *tankönyv*²⁴ csak olyan termékeket sorol ide, amelyek minőségét jogszabályok, vagy jogszabály felhatalmazása alapján eljáró szervek állapítják meg.²⁵ Mivel a termék minőségére vonatkozó szabályok megszegése képezi az elkövetési magatartást, nem lényegtelen kérdés, hogy pontosan mire is kell itt gondolni. A legproblematisabbnak az mutatkozik, ha túlságosan tágan húzzuk meg e normák körét, mivel Tóth vagy Wiener álláspontjával való egyetértés esetén például a vállalkozáson belüli szabályok is ide tartozhatnak, ez pedig – elvileg – nem csupán parttalan jogalkalmazást, de a gazdasági élet egészét tekintve a felelősségi mércék különböző szintjét eredményezheti. Varga ezt úgy látja kiküszöbölhetőnek, hogy e szabályok körét mindig csak konkrét esetben, előzetes szakvélemények beszerzése útján lehet meghatározni.²⁶

B. A két alapeset egymáshoz való viszonya

Úgy tűnik, az nem kérdés, hogy amennyiben mindkét tényállás megvalósul, látszólagos halmazat jön létre, azaz az egyik alapeset a másik „javára” háttérbe lép. A szerzők azonban korántsem értenek egyet abban, hogy melyik. Tóth szerint az első alapeset felemésztheti a másodikat,²⁷ ezzel szemben a *kapcsos kommentár* szerint együttes megvalósítás esetén a 293. § állapítandó meg, amihez képest tehát a későbbi cselekmények büntetlen utócselekmények maradnak.²⁸

²¹ Vö. TÓTH: i. m. 156. p.

²² Vö. WIENER: i. m. 209. p.

²³ Magyar Büntetőjog. Kommentár a gyakorlat számára. (Szerk. Berkes György) I. kötet. 2. kiadás. HVG-ORAC. Budapest, 2006.

²⁴ BELOVICS – MOLNÁR – SINKU: i. m. 460. p. Megjegyezhető, hogy ebben a tankönyvben az itt vizsgált bűncselekmények leírása szó szerint megegyezik a *kapcsos kommentár* szócikkeivel, ezért a továbbiakban e mű külön idézése csak formai okokból tűnik szükségesnek.

²⁵ MOLNÁR: i. m. 860. p.

²⁶ VARGA: i. m. 1065. p.

²⁷ TÓTH: i. m. 158. p.

²⁸ MOLNÁR: i. m. 861–863. p.

C. Csaláshoz való viszonya

A rossz minőségű termék forgalomba hozatala, a 292. § (1) bekezdés szerinti bűncselekmény *Tóth* álláspontja szerint a csalással halmazatban megállapítható, ha azonban a forgalomba hozatal jogtalan haszonszerzési célzattal, tévedésbe ejtéssel és kárt okozva történik, általában kizárólag csalás megállapításának van helye.²⁹ Ehhez képest a *kapcsos kommentár* kimondja, hogy a rossz minőségű termék forgalomba hozatala nem speciális a csaláshoz képest, mert eredményt nem tartalmaz, a kár nem tényállási elem. Ezért mindaddig előbbre hozott védelmet jelent a csaláshoz képest, amíg annak súlyosabban büntetendő alakzata nem nyeli el (nem konzumálja). A két bűncselekmény alaki halmazatának megállapítása tehát ez alapján kizárt.³⁰ Szó szerint ugyanezen a véleményen van a „budapesti” tankönyv szerzőgárdája.³¹ *Hollán és Kis* kommentárjukban kiemelik, hogy a cselekmény a csalással látszólagos alaki halmazatban áll. Ha a csalás büntetési tétele súlyosabb, a rossz minőségű termék forgalomba hozatala látszólagos halmazatban háttérbe lép. Még hozzá akkor is, ha a csalás nemcsak az okozott kárra tekintettel, hanem bármilyen más körülményre pl. az elkövetési módra tekintettel minősül súlyosabban. Azonos vagy enyhébb büntetési tétel esetén a rossz minőségű termék forgalomba hozatala valósul meg, amihez képest a csalás szintén nem állapítható meg halmazatban.³² Hasonlóan vélekedik *Varga*³³ is. A *szegedi tankönyv*³⁴ szerint a csalás és a rossz minőségű termék forgalomba hozatala elhatárolása akkor okoz nehézséget, ha megállapítható a jogtalan haszonszerzési célzat, amely tévedésbe ejtéssel párosul, majd károsodik a fogyasztó. Ez esetben mindkét bűncselekmény törvényi tényállása megvalósul, az alaki halmazat azonban látszólagos, mert a rossz minőségű termék forgalomba hozatala speciális törvény a csalással, mint generális törvénnyel szemben.³⁵

IV.2. Minőség hamis tanúsítása (Btk. 295. §)

Minőségtanúsítvány felhasználása és az okirat-hamisítás

Hollán és Kis szerint nem alkalmas a bűncselekmény megállapítására a más termék minősítését szolgáló minőségtanúsítvány felhasználása az attól eltérő termékhez. Véleményük szerint a valótlan tartalmú magánokirat felhasználásával megvalósított magánokirat-hamisítás büntetlen utócselekmény. Ha a valótlan tartalmú magánokiratot más használja fel, akkor a minőség hamis tanúsításának tettesi maga-

²⁹ TÓTH: i. m. 158. p.; ERDÓSI – FÖLDVÁRI – TÓTH: i. m. 433. p.

³⁰ MOLNÁR: i. m. 861–863. p.

³¹ BELOVICS – MOLNÁR – SINKU: i. m. 462. p.

³² HOLLÁN – KIS: i. m. 292. §.

³³ VARGA: i. m. 1068. p.

³⁴ KERESZTY BÉLA – MARÁZ VILMOSNÉ – NAGY FERENC – VIDA MIHÁLY: *A magyar büntetőjog különös része*. Korona Kiadó, Budapest, 2005.

³⁵ Uo. 630. p.

tartásához képest az előbbi személy magánokirat-hamisításához kapcsolódó részessége látszólagos alaki halmazatban szorul háttérbe. Valóságos az anyagi halmazat a magánokirat-hamisítással (Btk. 276. § I. és II. fordulat), ha a felhasznált minőség-tanúsítvány egyben hamis vagy hamisított magánokirat is. Ha a hamis (hamisított) és valótlan tartalmú okiratot más használja fel, akkor a minőség hamis tanúsítása áll valóságos alaki halmazatban a magánokirat-hamisítás fenti fordulatához kapcsolódó bűnsegéllyel.³⁶ A „budapesti” tankönyv nem különböztet aszerint, hogy ki használja fel az iratot; így ha a termék minőségét valótlan adatokkal tanúsító (valótlan tartalmú) magánokirat felhasználásra kerül, a valódi halmazat megállapítását a részben közös jogvédele érdekében túl a speciális alanyiség és a konzumpció egyaránt kizárja.³⁷ Szó szerint ugyanezt találjuk a *kapcsoló kommentárban* is.³⁸

Wiener ehhez képest azt képviseli, hogy a tartalmi hamisítás esetén ez a bűncselekmény az okirat-hamisítás speciális változata. Mind tartalmi, mind formai hamisítás esetén halmazat megállapítására kerülhet sor, a csak formai hamisítás esetében pedig a magánokirat-hamisítás valósulhat meg.³⁹ Tóth szerint egyébként azért, mert csak így értékelhető a minőség hamis tanúsításánál egyébként indifferens felhasználás, de ezt nem fogadja el. Kifejti továbbá, hogy a súlyosabban fenyegetett tényállás megelőzheti a hamis okirat kiállításával, az enyhébb másik pedig (a kiállítástól függetlenül) a felhasználást tekinti elkövetési magatartásnak. Így tehát a minőség hamis tanúsításával halmazatban a magánokirat-hamisítás nem állapítható meg.⁴⁰ A *szegedi tankönyv* a magánokirat-hamisítás egyik speciális esetének tekinti ezt a cselekményt, így a *lex specialitas* miatt a magánokirat-hamisítás ezzel a bűncselekménnyel nem állhat halmazatban. Viszont a rossz minőségű termék forgalomba hozatala büntetvével már valóságos halmazatot alkothat.⁴¹ Varga megállapítja, hogy a bűncselekmény elkövetése magánokirat hamisítás nélkül nem is valósulhat meg. S míg a Btk. 276. §-a a valótlan tartalmú magánokirat felhasználását bünteti, a 295. § szerinti bűncselekményt akkor is elkövetik, ha a valótlan adatokkal történő kiállítás után az okiratot nem használják fel, így a halmazat megállapítására nem kerülhet sor.⁴²

IV.3. Áru hamis megjelölése (Btk. 296. §)

A. Külföldi versenytársak

E bűncselekményt illetően az egyik – egyre jelentősebb – probléma lehet a külföldi versenytársak kérdése, azaz, hogy a magyar törvény alkalmazása során a külföldi érdekeltségű vállalkozásokat mennyiben lehet versenytársnak tekinteni, illetőleg,

³⁶ HOLLÁN – KIS: i. m. 295. §.

³⁷ BELOVICS – MOLNÁR – SINKU: i. m. 464. p.

³⁸ MOLNÁR: i. m. 865. p.

³⁹ WIENER: i. m. 213. p.

⁴⁰ TÓTH: i. m. 164. p.

⁴¹ KERESZTY – MARÁZNÉ – NAGY – VIDA: i. m. 630–631. p.

⁴² VARGA: i. m. 1073. p.

hogy mi kell ehhez a minőséghez. Véleményem szerint ebben a kérdésben (is) nagy szerepe lehet a hatályos versenyjogi szabályoknak, s általánosságban is leszögezhető, hogy az uniós egységes piacból fakadó gazdasági és versenyjogi következmények itt is éreztetik hatásukat.

Egyelőre elégnak tűnik a probléma érzékeltetéséhez felvillantani két irodalmi véleményt: míg a *kapcsos kommentár* szerint a tényállás olyan (külföldi) versenytársat is véd, amely árujával még nem jelent meg ténylegesen a hazai piacon,⁴³ Tóth a hazai bírói gyakorlat alapján megállapítja, hogy versenytársakról csak nemzeti keretek között lehet szó.⁴⁴ Az eltérés tehát nem csekély.

B. Stádiumok

Jelentős különbségek mutatkoznak a bűncselekmény megvalósulási stádiumainak megítélésében is. Míg Varga szerint az áru csupán az előállítás után, a csomagolással vagy megjelöléssel utóbb kapja meg a megtévesztő jellegét, úgy az áru előállítása kísérletként értékelhető.⁴⁵ Hollán és Kis nem tekinti ezt a magatartást a 296. § vonatkozásában kísérletnek, mert nem az áru hamis megjelölésének megkezdését, hanem egy áru előállítását jelenti. Az ilyen magatartás csak az áru hamis megjelölésének – nem büntetendő – előkészületét valósítja meg.⁴⁶ Tóth kísérletről a gyártás megkezdése után, de befejezése előtt beszél,⁴⁷ a „budapesti” tankönyv és a *kapcsos kommentár* a késztermék-áru előállításával tekinti befejezettnek a cselekményt, s az ezen műveletek megkezdését kísérletnek.

C. Versenytárs hozzájárulása nélkül

A Btk. rendelkezésének lényeges eleme, hogy a cselekményre a versenytárs hozzájárulása nélkül kerül sor. A különböző szerzők nem értenek már egyet abban sem, hogy *tényállástanilag* minek minősül ez az elem, illetve igazából abban sem, hogy mit is jelenthet.

A *kapcsos kommentár* (és a „budapesti” tankönyv⁴⁸) például „negatív tényállási elemnek”, „a tényállásszerűség negatív feltételének” tekinti,⁴⁹ ami – bár ehelyütt nem célom a szakirodalmi vélemények elemzése – teljesen félrevezető, különösen, hogy később ezzel összefüggésben a jogellenesség hiánya merül fel.⁵⁰ A *pécsi tan-*

⁴³ MOLNÁR: i. m. 866. p.

⁴⁴ TÓTH: i. m. 168. p.

⁴⁵ VARGA: i. m. 1076. p.

⁴⁶ HOLLÁN – KIS: i. m. 296. §.

⁴⁷ TÓTH: i. m. 170. p.

⁴⁸ BELOVICS – MOLNÁR – SINKU: i. m. 468–469. p.

⁴⁹ MOLNÁR: i. m. 870. p.

⁵⁰ A fenti értelmezés feltehetően a negatív tényállási elemek tanának félreértéséből adódik, amelynek lényege Nagy szerint, hogy a pozitív és negatív tényállási elemek közötti megkülönböztetésben, az utóbbiak bizonyos büntethetőséget kizáró okok hiányát jelenthetik. Így a negatív tényállási elemek tana alapján pl. a jogos védelemből elkövetett cselekmény nemcsak nem bűncselekmény, de

könyv szerint vitatható, hogy erre a tényállási elemre szükség van-e, hiszen a sértett beleegyezését az elméleti jogászok többsége törvényben külön nem szabályozott, de elismert büntethetőséget kizáró oknak tekinti. Igaz, ettől függetlenül egyfelől az elkövetés módjának, másfelől jogellenességet kizáró oknak tekinti.⁵¹ Hasonlóan vélekedik Tóth is, mivel kimondja, hogy az elkövetés módja a hozzájárulás hiányában történő elkövetés, ennek ellenére a hozzájárulás a jogellenességet zárja ki.⁵²

Nem tekinthető egyértelműnek továbbá a szakirodalom abban a tekintetben sem, hogy több jogosult esetén ki adhatja meg a mentő hozzájárulást: a *kapcsos kommentár* szerint elegendő egyetlen hozzájárulás is a büntetlenséghez,⁵³ *Hollán és Kis*,⁵⁴ *Varga*,⁵⁵ valamint *Tóth*⁵⁶ szerint is csak valamennyi versenytárs hozzájárulása eredményezheti ezt.

IV.4. Fogyasztó megtévesztése (Btk. 296/A. §)

A. Elkövető személye

A szakirodalom már az elkövetők körére vonatkozóan sem képes egyértelmű választ adni, míg a *kapcsos kommentár* szerint a bűncselekmény alanya az lehet, aki gazdasági tevékenységet folytat, s általában gazdasági bűncselekmény alanya lehet;⁵⁷ *Hollán és Kis* kiterjesztettebb kört feltételez, s kijelenti, hogy nem feltétlenül csak az előállító, gyártó, terjesztő vagy forgalmazó lehet tette.⁵⁸ A *szegedi tankönyv* szerint bárki elkövetheti, aki rendszeresen vagy esetileg foglalkozik reklámozással;⁵⁹ hasonló álláspontot foglal el a *pécsi tankönyv* is.⁶⁰ *Varga* is úgy tekinti, hogy a bűncselekményt bárki elkövetheti, függetlenül attól, hogy gazdasági tevékenységet folytat vagy sem.⁶¹

nem is tényállásszerű, mivel a társadalomra veszélyességet (jogellenességet) kizáró okok egyike nem hiányzott, hanem fennforgott. Nagy kifejti azonban, hogy egy olyan dogmatikai rendszerben, amely nem tekinti a törvényi tényállás alkotóelemének sem a társadalomra veszélyességet, sem a jogellenességet, az ezeket kizáró okok hiánya sem fogadható el tényállási elemnek. Továbbá levonja azt a következtetést, hogy a büntethetőséget kizáró okok tényállási elemmé transzformálása ellentmond mind a Btk. szerkezeti felépítésének, mind pedig a bírói gyakorlatnak, amely a büntethetőséget kizáró okokat csak a büntethetőségi akadályok, nem pedig a tényállásszerűség síkján vizsgálja. Lásd NAGY FERENC: *A magyar büntetőjog általános része*. Korona, Budapest, 2005, 144. p.

⁵¹ ERDŐSI – FÖLDVÁRI – TÓTH: i. m. 434. p.

⁵² TÓTH: i. m. 167. p.

⁵³ MOLNÁR: i. m. 870. p.

⁵⁴ HOLLÁN – KIS: i. m. 296. §.

⁵⁵ VARGA: i. m. 1078. p.

⁵⁶ TÓTH: i. m. 167. p.

⁵⁷ MOLNÁR: i. m. 876. p.

⁵⁸ HOLLÁN – KIS: i. m. 296/A. §.

⁵⁹ KERESZTY – MARÁZSNÉ – NAGY – VIDA: i. m. 634. p.

⁶⁰ ERDŐSI – FÖLDVÁRI – TÓTH: i. m. 437. p.

⁶¹ VARGA: i. m. 1083. p.

B. Nagy nyilvánosság előtti elkövetés

A hagyományosnak mondható médiaeszközök vonatkozásában nem okoz különösebb problémát ezen szituációs elem, de az újabb típusú kereskedelmi (reklámozási) szokások és fejlett technológiák révén újragondolást igényel a nagy nyilvánosság „hagyományos” tartalma és fogalmi meghatározása. Különösen a direkt marketing esetén nehéz megalapozottan megállapítani, hogy mennyien is értesültek az adott tényről, annyi azonban bizonyos, hogy mindig nagyszámú személy. *Varga*⁶² szerint itt nem állapítható meg a nagy nyilvánosság. *Tóth* álláspontja is az, hogy a személyre szólóan küldött levelek a bűncselekmény e fordulatának gyanúját nem kelthetik, a lezárt, névre szóló levél a nagy nyilvánosság előtti elkövetésnek nem lehet alapja.⁶³ Ezzel szemben *Hollán és Kis* kimutatják, hogy ez abszurd eredménynel járna: a direkt marketing mentesítene a megtévesztésre alkalmas állítások miatti felelősség alól, s a büntetőjogi védelem éppen ott maradna el, ahol a megtévesztés lehetősége és hatékonysága a személyesség látszatának következtében sokkal nagyobb lehet.⁶⁴

C. Csaláshoz való viszonya

A bűncselekmény megtévesztési eleme miatt fontos kérdés a csaláshoz való viszonya, úgy tűnik azonban, hogy a szerzők véleménye ezzel kapcsolatosan is meglehetősen nagy szórásban helyezkedik el. A *kapcsos kommentár* már ott szűkít, amikor kimondja, hogy aki nem gazdasági tevékenysége körében téveszt meg másokat a tényállásban meghatározott módon, a csalást követi el.⁶⁵ A *szegedi tankönyv* szerint, bár a fogyasztó megtévesztése tévedésbe ejtő magatartással valósul meg, ugyanúgy, mint a csalás, a fogyasztó károsodása azonban legfeljebb csak potenciálisan áll fenn. Ezen túlmenően a jogtalan haszonszerzési célzat sem tényállási eleme a bűncselekménynek. Ennélfogva a két bűncselekmény a specialitás viszonyában áll egymással.⁶⁶ *Varga* ehhez képest mindig a csalást állapítaná meg a jogtalan haszonszerzési célzat és a szándékos károkozás miatt, s a megtévesztő állítást a csalás kísérleteként értékeli.⁶⁷ *Hollán és Kis* a vagyoni és gazdasági bűncselekmények általános viszonyára vezeti vissza álláspontját,⁶⁸ *Tóth* pedig kifejti, hogy e bűncselekmények körében az alaki halmazat feltétlenül kerülendő, ez azonban nem érv amellett, hogy a megfelelő feltételek mellett egyetlen cselekményként ne a legalább azonosan fenyegetett vagyon elleni bűncselekményt, jellemzően a csalást, állapítsuk meg.⁶⁹

⁶² VARGA: i. m. 1082. p.

⁶³ TÓTH: i. m. 188. p.

⁶⁴ HOLLÁN – KIS: i. m. 296/A. §.

⁶⁵ MOLNÁR: i. m. 876. p.

⁶⁶ KERESZTY – MARÁZNÉ – NAGY – VIDA: i. m. 634. p.

⁶⁷ VARGA: i. m. 1083. p.

⁶⁸ HOLLÁN – KIS: i. m. 296/A. §.

⁶⁹ TÓTH: i. m. 172. p.

V. Summázat

Mint ahogy az – reményeim szerint – látható volt, e rövid munkában célkitűzésem csak a problémák áttekintése lehetett. Véleményem szerint a témakör önálló tudományos feldolgozása is időszerű, különösen arra tekintettel, hogy több kérdésben is alapvető különbség mutatkozik a témával foglalkozó szerzők álláspontjában: szükség van a mélyebb kimunkálásra, mivel csak így nyílhat lehetőség a jelenlegi viták megalapozott eldöntésére. Ha pedig erre a legkisebb esély is megvan, érdemes munkálkodni, hiszen az ilyen témájú kutatások esetlegesen szilárd talajt is biztosíthatnak e témakört érintő, s jelenleg is folyó büntetőjogi kodifikációnak.

KRISZTINA KARSAI

SOME REMARKS ON CONSUMER PROTECTION BY THE
CRIMINAL LAW

(Summary)

Despite the strengthening of consumer aspects in the modern economic life and in the so-called „consumer society”, the relations between consumer protection and the criminal law don't have rich literature in Hungary, and the scientific work is really marginal on this field. In this situation, a need is raising, to look for principles, which establish a direct substantial connection between consumer protection and criminal law.

The author gives the main features of consumer protection law in general (II), afterwards she handles the essentials of any criminal regulation, namely the possible limits of the protection, which are determined by the protected interests (III).

In this paper, the author treats in Chapter IV the current provisions of the Hungarian Criminal Code (Act IV of 1978), which could be labelled as the Consumer Protection Criminal Law (§ 292-294 Marketing of Substandard Products; § 295 False Attestation of Quality; § 296 False Marking of Goods; § 296/A Deception of Consumers) and demonstrates that the interpretation und the application of this rules is very diverging what calls for more theoretical research and a complex approach on this field.